

STANDARD č. 7 POSTUPY PŘI VYHLEDÁVÁNÍ A MONITOROVÁNÍ OHROŽENÝCH DĚTÍ – PREVENCE

Kritérium č. 7a

Orgán sociálně právní ochrany dětí Úřadu městské části Brno-Židenice aktivně vyhledává a monitoruje ohrožené děti. Prokazatelně koordinuje, případně vytváří podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu.

Pod pojmem prevence si představujeme soustavu opatření, která mají předcházet nějakému nežádoucímu jevu, například nemocem, drogovým závislostem, zločinům, nehodám, neúspěchu ve škole, nevhodným sociálním konfliktům, násilí apod. Na OSPOD Brno-Židenice se uplatňuje zejména primární prevence. Preventivní činnost OSPOD je zahrnuta v § 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, pracovníci OSPOD jsou s jednotlivými odstavci § 10 seznámeni a dodržují daná pravidla a postupy.

Obecní úřad při výkonu sociálně-právní ochrany dětí podle § 6

- a) zajišťuje dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálně-právní ochrany na svém území;
- b) zprostředkuje na požádání dětí, rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu možnost poskytnutí sociální nebo jiné odborné služby anebo kontakt s poskytovatelem takových služeb, je-li těmto osobám nezbytné poskytnout pomoc a podporu při ochraně života a práv dítěte nebo při výkonu povinnosti a práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti;
- c) spolupracuje s jinými obecními úřady, krajskými úřady a s poskytovateli odborných služeb při zprostředkování pomoci dětem, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu, popřípadě při zprostředkování kontaktu mezi těmito osobami a poskytovatelem odborných služeb.

V oblasti prevence a poradenství se OSPOD řídí § 10 a § 11 zákona č. 359/1999 Sb.

OSPOD Brno-Židenice aktivně spolupracuje v oblasti prevence zejména se školami a školskými zařízeními, spolky a poskytovateli sociálních služeb. Spolupráce se školami zahrnuje pravidelný kontakt s výchovnými poradci a školskými pracovníky, společná setkání mezi žáky, rodiči, učiteli a kurátory ve školách, účast sociálních pracovníků na výchovných komisích tam, kde může být tato účast přínosem. Na výchovné komisi se projednávají výchovné problémy nezl. např. kázeňské problémy, velká absence u žáků, záškoláctví a skryté záškoláctví, prospěch ve škole, příprava na vyučování, vybavenost žáka pomůckami apod. Z výchovných komisí, které jsou jedním ze způsobů vzájemné spolupráce OSPOD a škol, se vypracovávají zápisy, v nichž jsou obvykle formulovány závěry ze schůzky, úkoly pro rodiče a děti, možnost podpory a dohledu ze strany OSPOD, nabídky různých forem pomoci. Cílem je zdárně překonat vzniklý problém. Pedagogičtí pracovníci podávají oznámení o dětech, u nichž je zvýšené riziko problémů v chování a poruch chování, většinou písemnou formou a e-mailem. Pracovníci OSPOD, pedagogičtí pracovníci, rodiče a děti si dávají zpětnou vazbu, informují se o tom, jak se daří společné kroky a cíle naplnit.

Spolupráce s poskytovateli sociálních služeb, neziskovými spolky a subjekty, zaměřenými na péči o rodinu a děti, spočívá zejména v dobré orientaci v nabízených službách a prezentování těchto služeb klientům v případě, že pracovník OSPOD Brno-Židenice uzná, že by tato služba byla vhodná a přínosná pro samotného klienta (např. SAS, tj. sociálně aktivizační služby, volnočasové spolky, doučování apod.)

OSPOD Brno-Židenice je svolavatelem případových konferencí u případů ohrožených dětí. Případová konference je jedním z nejsilnějších nástrojů prevence, jelikož právě zde mohou rodiče a děti v kontrolovaném a bezpečném prostředí za účasti dalších odborníků a známých osob získat zpětnou vazbu, lepší náhled na svůj problém a obdržet nabídku pomoci. Výstupem z případové konference bývá individuální plán (podklad pro případnou aktualizaci či vypracování individuálního plánu ochrany dítěte), na jehož konci by měl být problém nezl. dítěte zažehnán.

Na případovou konferenci jsou zváni rodiče (zákonní zástupci), děti, či nezletilí, odborníci z řad škol a školských zařízení, odborní lékaři, zástupci sociálních služeb, zástupci OSPOD. Účastníkem případové konference je také facilitátor/ka. Domluvu termínu případové konference, vyhotovení pozvánek a poučení o účelu a pravidlech případové konference má na starost koordinátor případu. Koordinátor případu zajistí také vhodné prostory pro konání případové konference. OSPOD ÚMČ Brno-Židenice má k tomu účelu jednací místnost v 5. patře. Koordinátor připravuje také dostatečné materiální vybavení (notebook, jmenovky, psací potřeby, aj.). Před případovou konferencí se také podepisují souhlasy zákonných zástupců s případovou konferencí a mlčenlivost (tuto podepisují všichni zúčastnění). Během případové konference jsou závěry případové konference sepsány na flipchart a facilitátorkou je poté vyhotoven konkrétní zápis, který je doručen do týdne od konání případové konference k podpisu zúčastněným. Podpisy zúčastněných osob zajišťuje koordinátor případu. Díky flipchartovému záznamu, který je možné si vyfotit, však mají všichni zúčastnění všechna stěžejní data z případové konference okamžitě k dispozici. Vzhledem k tomu, že na případové konferenci mohou být účasti i příbuzní a přátelé rodiny a z důvodů zachování důvěry, kdy cílem případové konference je najít řešení a shodu, nelze případovou konferenci nahrávat na záznamová zařízení (diktafony, mobilní telefony, kamery apod.).

Pracovníci OSPOD přijímají jakékoliv informace a podněty ohledně možného ohrožení dítěte např. prostřednictvím e-mailu, písemným a ústním sdělením. Podněty a informace může OSPOD obdržet od jakékoliv fyzické nebo právnické osoby. Na OSPOD se může s žádostí o pomoc obrátit rovněž samo dítě, a to i bez vědomí rodičů nebo jiných fyzických osob odpovědných za výchovu v souladu s § 8 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb. Dítě, které je schopno formulovat své vlastní názory, má právo pro účely sociálně-právní ochrany tyto názory svobodně vyjadřovat při projednávání všech záležitostí, které se ho dotýkají, a to i bez přítomnosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte. Vyjádření dítěte se při projednávání všech záležitostí týkajících se jeho osoby věnuje náležitá pozornost odpovídající jeho věku a rozumové vyspělosti.

Kontakty na jednotlivé pracovníky SPOD jsou uvedeny na webových stránkách městské části Brno-Židenice, otázkami informovanosti o poskytování sociálně-právní ochrany dětí se zabývá standard č. 3.

Pracovníci OSPOD na základě žádosti soudu nebo jakéhokoliv podnětu, týkajícího se závadového chování dětí nebo závadového chování rodičů vůči dětem (§ 6 zákona č. 359/1999 Sb.), provedou sociální šetření v rodině formou terénní nebo ambulantní, zmapují situaci v rodině, vyhodnotí rizika a zjistí i samotný názor dítěte na situaci v rodině. Poté provedou vyhodnocení situace dítěte. V rámci šetření v rodině si všímají signálů od dítěte, které by mohlo nasvědčovat tomu, že je dítě ohrožené. V případě, že pracovníci OSPOD shledají nutnou potřebu intervence v rodině nebo vhodnost konkrétní sociální služby, nabídne OSPOD kontakt na danou službu, případně pomůže zajistit první kontakt rodiny s danou službou. OSPOD Brno-Židenice má přehledně zpracovaný

seznam poskytovatelů služeb určených pro rodiny a děti a škol a školských zařízení na území městské části. Seznam těchto služeb je v příloze č. 1 standardu č.7 – Seznam subjektů a institucí v městské části Brno-Židenice. Každý z pracovníků OSPOD má také konkrétní podrobné propagační materiály jednotlivých organizací a je schopen je svým klientům nabídnout a prezentovat. Seznam je k dispozici také na internetových stránkách a informační tabuli na úřadě.

Péče o děti uvedené v § 6 spočívá v poskytování pomoci při překonávání nepříznivých sociálních podmínek a výchovných vlivů, s cílem umožnit jim začlenění do společnosti, včetně začlenění pracovního. Zaměstnanec zařazený k výkonu práce v orgánu sociálně-právní ochrany při výkonu sociálně-právní ochrany dětí podle § 6

- a) je v osobním styku s dítětem, jeho rodiči nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu,
- b) volí prostředky působení na děti tak, aby účinně působily v jeho nepříznivé sociální situaci,
- c) řeší problémy dítěte, je-li to účelné, v prostředí, kde se dítě zpravidla zdržuje.

Pracoviště OSPOD ÚMČ Brno – Židenice má zmapovány subjekty, které mají ve své náplni preventivní aktivity v oblasti sociálně-právní ochrany a které spolupracují s dětmi a jejich rodinami. Uvedené kontakty na subjekty jsou průběžně aktualizovány a koordinátoři případů je aktivně využívají. Pracovníci OSPOD se účastní konzultačních dnů, které pořádá Magistrát města Brna, Odbor sociální péče a dále spolupracují při zajištění prázdninových táborů pro ohrožené děti.

Dětem i veřejnosti slouží k jejich podnětům, připomínkám a event. i k vyjádření obav a zážitků i schránka důvěry, která je umístěna po pravé straně chodby Odboru sociálních věcí v 1. patře budovy ve výšce přizpůsobené dětské výšce. Schránku pravidelně každé ráno kontrolují sociální pracovníci.

Kritérium č. 7b

Orgán sociálně-právní ochrany v rámci preventivních aktivit spolupracuje s dalšími fyzickými osobami, právníckými organizacemi a orgány veřejné moci, zejména s orgány územní samosprávy, pověřenými osobami, poskytovateli sociálních služeb, zástupci škol a školských zařízení, Policií České republiky, Probační a mediační službou, soudem, státním zastupitelstvím, poskytovateli zdravotních služeb, případně dalšími fyzickými osobami, právníckými osobami a orgány veřejné moci zúčastněnými na péči o ohrožené děti podle místních potřeb a podmínek. Všechny uvedené subjekty mohou jako formu spolupráce v rámci výše uvedeného zvolit tým pro děti a mládež.

Zaměstnanci sociálně-právní ochrany provádějí depistážní činnost, aktivně vyhledávají a zároveň monitorují v průběhu prováděných šetření v rodinách, školách nebo jiných místech, vždy také další dění v příslušné lokalitě (kontaktují další děti na ulici, přijímají informace od jiných obyvatel lokality, příp. učitelů, vychovatelů, všímají si např. rizikových míst, kde se setkává mládež), na získané informace adekvátně reagují.

Orgán SPOD přitom spolupracuje mimo jiné s pověřenými osobami, poskytovateli sociálních služeb, zařízeními pro děti a dalšími subjekty při realizaci sociální práce za účelem předcházení ohrožení dětí a za účelem sanace rodiny, s pověřenými osobami při využití výchovně rekreačních táborů pro děti, poskytovateli sociálně-aktivizačních služeb, azylovými domy, domy na půli cesty, nízkoprahovými zařízeními pro děti a mládež, středisky výchovné péče, kontaktními centry, s rodiči a osobami odpovědnými za výchovu dětí, zástupci škol a školských zařízení, zástupci zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, poskytovateli zdravotních služeb, státním zastupitelstvím, Policií ČR při vyhledávání ohrožených dětí v restauracích, hernách.